

Laskey, Jaggard a Brown proti Spojenému království, rozsudek ze dne 19. 2. 1997

Stěžovatel: Laskey, Jaggard a Brown

Žalovaný stát: Spojené království

Číslo stížnosti: 21627/93, 21826/93 a 21974/93

Datum: 19.02.1997

Článek Úmluvy: čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, ochrana morálky, ochrana zdraví, prostor pro uvážení/margin of appreciation, respektování soukromého života

Český právní řád: čl. 10 Listiny základních práv a svobod
čl. 12 Listiny základních práv a svobod
čl. 7 Listiny základních práv a svobod

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

19. února 1997

VĚC LASKEY, JAGGARD A BROWN

(Rozsudek ve věci Laskey, Jaggard a Brown versus Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu A jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Bernhardt, předseda, L. - E. Pettiti, C. Russo, A. Spielmann, sir John Freeland, M. A. Lopes Rocha, L. Wildhaber, P. Kuris, E. Levits a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 28. října 1996 a 20. ledna 1997, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 11. prosince 1995 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížností proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska (č. 21627/93, č. 21826/93 a č. 21974/93). předložených Komisi podle článku 25 třemi britskými občany, pány Colinem Laskeyem, Rolandem Jaggardem a Anthonyem Brownem, 14. prosince 1992.

Požadavek Komise vycházel z článků 44 a 48 a prohlášení, jímž Spojené království uznalo obligatorní

pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem uvedené žádosti bylo vydání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků příslušného státu podle článku 8 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný podle ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu A otec pana Laskeye a další dva žadatelé uvedli, že si přejí osobně se zúčastnit soudního řízení, a stanovili advokáty, kteří je budou zastupovat (ust. 30).
3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován sir John Freeland, zvolený soudce britské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Bernhardt, místopředseda Soudu (ust. 21 § 4 /b/). Dne 8. února 1996 vylosoval předseda Soudu, pan R. Ryssdal, za přítomnosti tajemníka soudu jména dalších sedmi členů, a to pánů L. - E. Pettitiho, C. Russoa, A. Spielmanna, M. A. Lopese Rochy, L. Wildhabera, P. Kurise a L. Levitse (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5).
4. Pan Bernhardt z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 6) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem vlády Spojeného království (dále jen „Vláda“), právními zástupci žadatelů a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38). V souladu s následně vydaným nařízením obdržel tajemník 2. června 1996 vyjádření Vlády a 15. června 1996 vyjádření žadatelů.
5. Dne 17. června 1996 předseda Senátu povolil nevládní organizaci pro lidská práva s názvem Rights International se sídlem v New Yorku, aby předložila písemné vyjádření ke specifickým aspektům případu (ust. 37 § 2). Vyjádření bylo dodáno 16. srpna 1996.
6. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo 21. října 1996 v Paláci lidských práv ve Strasbourgu. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu

1. Christie, asistent právního poradce. Ministerstvo zahraničí, zástupce Vlády; D. Pannick, královský rada, právní zástupce; M. Shaw, S. Bramley, B. Moxonová, poradci;

(b) za Komisi

1. Ress, delegát;

(c) za žadatele

Lord Lester of Herne Hill, královský rada, právní zástupce; A. Worrallová, královský rada, D. Jonas, A. Hamilton, I. Geffen, advokáti; J. Wadham, poradce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pana Resse, Lorda Lestera of Herne Hill, paní Worrallové a pana Pannicka.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Pánové Laskey, Jaggard a Brown jsou britskými občany, narodili se v letech 1943, 1947 a 1935 v uvedeném pořadí. Pan Laskey zemřel 14. května 1996.
3. V roce 1987 policie v rámci rutinního vyšetřování jiných záležitostí zadržela několik videofilmů natočených během sadomasochistických setkání, kterých se žadatelé zúčastnili spolu se 44 jinými homosexuály. Následkem toho byli žadatelé spolu s několika dalšími muži obžalováni v několika bodech včetně ublížení na zdraví a úmyslného zraňování spojeného se sadomasochistickými aktivitami, které probíhaly po dobu více než deseti let. Jedna z žalob se týkala obviněného, který ještě nedosáhl 21 let - věku svéprávnosti, pokud se týká zmíněných homosexuálních praktik. Ačkoliv případů ublížení na zdraví bylo mnoho, obžaloba se omezila

na několik exemplárních obvinění.

Činy sestávaly převážně z týrání v oblasti genitálií (například horkým voskem, pískovým papírem, háčky a jehlami) a rituálního bití buď holými dlaněmi nebo rozličnými pomůckami včetně kopřiv, okovaných pásků a devítiocasých koček. Vyskytly se také případy vypalování jizev a zranění za účelem krvácení a následného zanechání jizvy.

Tyto aktivity byly dohodnuté a konané v soukromí pouze za účelem sexuálního uspokojení. Působení bolesti bylo předmětem určitých pravidel včetně hesla, kterého „oběť“ použila k zastavení „mučení“, a v žádném z případů nedošlo k infekci, trvalému zranění nebo nutnosti vyhledat lékařské ošetření.

9. Aktivity probíhaly na několika místech včetně místností vybavených jako mučírny. Videokamery byly užívány k natočení událostí a pásky byly množeny a rozdávány mezi členy skupiny. Žaloba byla většinou založena na obsahu těchto videokazet. Nevznesla obvinění, že by kazety byly prodávány nebo užívány někým jiným než členy skupiny.
10. Žadatelé byli obviněni z násilných činů poté, co vyšetřující soudce určil, že se nemohou opírat o svolení „oběti“ jako o námitku v žalovaném případě.
11. Dne 19. prosince 1990 byli obžalovaní uznáni vinnými a byla jim určena délka trestů. Při vynášení rozsudku se vyšetřující soudce vyjádřil: toto nezákonné jednání by bylo posuzováno před soudem stejným způsobem, kdyby obžalovanými byli heterosexuálové či bisexuálové. Homosexualita obžalovaných je jen pozadím, na kterém případ musí být nahlížen.“

Pan Laskey byl odsouzen ke čtyřem rokům a šesti měsícům vězení. To zahrnovalo čtyři roky vězení za napomáhání a navádění při vedení veřejného domu (viz níže uvedený odst. 31) a návazně Šest měsíců vězení za držení obscénní fotografie dítěte. Podle článku 47 zákona o přečinech proti osobnosti z roku 1861 (dále jen „Zákon 1861“ – viz níže uvedený odst. 27) byl panu Laskeymu udělen souběžný trest vězení na dobu dvanácti měsíců za mnohá obvinění ze zraňování či napomáhání a navádění ke zraňování způsobujícímu ublížení na těle.

12. Pan Jaggard byl odsouzen ke třem rokům vězení. Dva roky vězení mu byly uděleny za napomáhání a navádění k nezákonným zraněním v rozporu s článkem 20 Zákona 1861 (viz níže uvedený odst. 25) a dalších dvanáct měsíců vězení za zraňování způsobující ublížení na těle, napomáhání a navádění ke stejnému přečinu a za nezákonná zranění.
13. Pan Brown byl odsouzen ke dvěma letům a devíti měsícům vězení. Dvanáct měsíců mu bylo uděleno za napomáhání a navádění ke zraňování způsobujícímu ublížení na těle, devět měsíců za zraňování způsobující ublížení na těle a dalších dvanáct měsíců za další zraňování způsobující ublížení na těle.
14. Žadatelé se proti výroku o vině a trestům odvolali.
15. Dne 19. února 1992 trestní senát odvolacího soudu zamítl odvolání proti rozsudku. Jelikož však soud shledal, že žadatelé si nebyli vědomi nezákonnosti svých aktivit, tresty byly sníženy.
16. Doba trestu pana Laskeye byla zkrácena na 18 měsíců vězení, pokud se týkalo napomáhání a navádění k provozu veřejného domu. Tento trest si měl odpykávat souběžně s tříměsíčním odsouzením za mnohá obvinění ze zraňování a návazně pak šestiměsíční trest za držení obscénní fotografie dítěte, celkem dva roky vězení.
17. Doba trestu pánů Jaggarda a Browna byla zkrácena na šest měsíců a tři měsíce v uvedeném pořadí.
18. Žadatelé se obrátili na Sněmovnu lordů, aby prověřila následující hledisko zákona obecné důležitosti:

„Jestliže osoba A zraní nebo ublíží osobě B v průběhu sadomasochistických setkání a způsobí jí ublížení

na těle, musí obžaloba dokázat nedostatečný souhlas ze strany osoby B předtím, než bude prokazovat vinu osoby A podle článku 20 nebo článku 47 Zákona 1861?“

19. Odvolání, známé jako případ R. v. Brown (All England Law Reports 1993, díl 2, str. 75), bylo 11. března 1993 zamítnuto většinou Sněmovny lordů, když dva z pěti lordů-právníků byli jiného názoru.

20. Lord Templeman, patřící k většině, rozhodl po prostudování precedenčního práva, že:

„...orgány zabývající se úmyslným ublížením na těle nestanoví, že souhlas je obhajobou proti obvinění podle Zákona 1861. Stanoví, že souhlas je obhajobou při ublížení na těle během zákonných činností. Otázkou je, zda by taková obhajoba měla platit pro způsobení ublížení na těle během sadomasochistických aktivit...

Právní zástupce odvolatelů namítal, že souhlas by měl znamenat obhajobu činu ... protože bylo řečeno, že každá osoba má právo se svým tělem nakládat dle vlastního uvážení. Nedomnívám se, že toto heslo je dostatečným podkladem pro rozhodování v tomto případě. Je to zločin, když jedinec poškozuje své tělo a mysl tím, že užívá drogy. Ačkoliv zákon je často porušován, trestní zákon se snaží potlačovat chování, které je považováno za nebezpečné a škodlivé pro jednotlivce a jehož povolení a šíření by bylo škodlivé pro společnost jako celek. Žadatelé v tomto případě každopádně nepoškozovali svá vlastní těla. Působili zranění dobrovolným obětem...

V zásadě existuje rozdíl mezi násilím náhodným a násilím, které je provozováno ze záliby v krutosti. Násilí sadomasochistických praktik v sobě obsahuje zálibu v krutosti u sadistů a degradaci obětí. Takové násilí je škodlivé pro zúčastněné a je nepředvídatelně nebezpečné. Nejsem ochoten vymýšlet, jak obhájit souhlas se sadomasochistickými praktikami, které pěstují a oslavují krutost...

Společnost je oprávněna a zavázána bránit se kultu násilí. Rozkoš plynoucí z působení bolesti je zlá. Krutost je necivilizovaná.“

21. Lord Jauncey of Tullichettle shledal, že:

„Z mého pohledu by měl být činěn patřičný rozdíl mezi násilím podle obecných zákonů a přečinem násilí způsobujícího ublížení na těle stanoveným článkem 47 Zákona 1861 se závěrem, že svolení oběti není omluvou pro nikoho obviněného z takového přestupku ... pokud okolnosti nepatří mezi dobře známé výjimky jako organizované sportovní soutěže nebo hry, rodičovské tresty nebo přiměřený lékařský zákrok... způsobení skutečného či vážnějšího ublížení na těle je nezákonné a svolení oběti není omluvou...

Nehledě na postoje, které jsem zaujal, myslím, že je správné říci něco o výkladu, že svolení k činnosti žadatelů by z hlediska veřejného zájmu nebylo škodlivé...

Značný důraz byl žadateli kladen na to, že jejich aktivity probíhaly spořádaně a v soukromí, a na skutečnost, že při nich nebyla způsobena žádná zranění, která by vyžadovala lékařské ošetření. Bylo řečeno, že ze strany žadatelů nešlo o konvertování ke kultu. Toto poslední prohlášení se neshoduje s následující pasáží v rozsudku Lorda Hlavního Soudce:

„Laskey a Cadman vybírali nové spoluúčastníky: společně organizovali činnost v domě, kde tyto aktivity většinou probíhaly a kde byla uschována většina náčiní, které používali.

Cadman byl spíše voyeur než sadomasochista, ale on i Laskey se díky své činnosti na území Horwiche podíleli na mravním zkažení mladého K., který se dnes, jak se zdá, vrátil k normálním heterosexuálním vztahům. „

Ovšem při zvažování veřejného zájmu by bylo nesprávné vidět jen aktivity žadatelů samotných a neuvědomit si, že oni a jejich kolegové nejsou jedinými provozovateli homosexuálního sadomasochismu v Anglii a Walesu. Tato sněmovna proto musí zvážit možnost, že tyto aktivity jsou provozovány dalšími a dalšími, kteří nejsou pod kontrolou a hnáni k odpovědnosti jako žadatelé. Aniž bychom zabíhali do podrobností všech kuriózních aktivit, na kterých se žadatelé podíleli, fakt, že nedošlo k vážnému zranění, se jeví spíše jako velké štěstí než správný odhad. Rány mohou hnisat, nejsou-li správně ošetřeny, při krvácení osoby HIV pozitivní či nakažené AIDS může být nakažen někdo další a vykonavatel se může nechat unést sexuálním vzrušením, alkoholem či drogami a lehce způsobit bolest či zranění překračující hranici, se kterou oběť souhlasila. Vaše Lordstva nemají informace o tom, zda se podobné situace objevily v souvislosti s jinými provozovateli sadomasochismu. Byla to nepochybně tato rizika, která zapříčinila, že Lady Mallalieu omezila své návrhy v souvislosti s veřejným zájmem na spíše skutečné než potencionální výsledky těchto aktivit. Z mého pohledu je takové omezení celkem neoprávněné. Když uvažujeme o veřejném zájmu, potencionální ublížení je stejně relevantní jako skutečné. Jak Mathew řekl v případě Coney (Queen's Bench, díl 8, str. 547):

„Každopádně existuje dostatečné oprávnění konstatovat, že žádné svolení nečiní nevinným něco, co je ve skutečnosti nebezpečné.“

Navíc, možnost konvertování ke kultu a mravního kažení mladých mužů je opravdovým nebezpečím i v případě těchto žadatelů a natáčení takových aktivit na video nasvědčuje tomu, že utajení by nemuselo být tak striktní, jak žadatelé Vaším Lordstvům tvrdili.“

22. Lord Mustill a Lord Slynn of Hadley nesouhlasili. První z nich byl názoru, že by případ neměl být posuzován podle paragrafů trestního zákona o násilí, ale spíše podle paragrafů trestního zákona o soukromých sexuálních vztazích. Kladl důraz na argumenty žadatelů, které se týkaly článku 8 Úmluvy, shledávaje, že rozhodnutí evropských orgánů jasně dávala přednost právu žadatelů na vedení soukromého života bez zásahu trestního práva. Po prostudování příslušné judikatury shledal, že Sněmovně lordů příslušelo znovu projednat otázku, zda veřejný zájem vyžadoval potrestání způsobení tohoto stupně ublížení v soukromí se svolením oběti, kde účelem nebyl zisk, ale sexuální uspokojení. Nenašel žádný přesvědčivý argument, pokud se týká zdraví (údajného rizika infekce nebo šíření AIDS), údajného riskování, že se činnost vymkne z rukou, nebo možného morálního kažení mladých lidí, který by mohl požadovat, aby přestupky podle Zákona 1861 byly interpretovány jako aplikovatelné na toto jednání.
23. Lord Slynn of Hadley shledal, že podle zákona dospělí mohli svolit k aktům prováděným v soukromí, které nezpůsobily vážné ublížení na těle. Souhlasil, že je to koneckonců otázka taktiky v oblasti, kde sociální a morální faktory jsou obzvláště důležité a kde se postoje mohou měnit. Je ale na legislativě, aby rozhodla, zda takové jednání má spadat pod trestní právo, a ne na soudech, aby v zájmu „paternalismu“ do existujících porušení zákona vztahujících se k přečinům proti jedinci zaváděly nepatřičné postupy.
24. Řízení byla věnována značná pozornost tisku. Všichni žadatelé ztratili zaměstnání a pan Jaggard se musel podrobit rozsáhlé psychiatrické léčbě.
25. Příslušné národní právo a praxe
26. Přečiny proti osobnosti
27. Zákon o přečinech proti osobnosti z roku 1861
28. Článek 20 Zákona 1861 stanoví:

„Kdokoliv nezákonně a zlovolně zraní nebo způsobí jakékoli bolestné ublížení na těle druhé osobě, ať už se zbraní nebo beze zbraně či jiného nástroje, ...bude podroben ... uvěznění ... na dobu maximálně pěti let.“

26. V souladu s judikaturou, aby šlo o zranění podle tohoto článku, musí být roztržena celá vrstva

kůže, ne pouze vnější povrch nebo pokožka.

27. Podle článku 47 Zákona 1861:

„Kdokoliv je odsouzen za obvinění ze zranění způsobujícího skutečné ublížení na těle, bude podroben ... uvěznění na dobu maximálně pěti let.“

Skutečné ublížení na těle je definováno jako „rána či zranění posuzované jako zásah do zdraví či duševního klidu“ (J. Liksey, v případě R. v. Miller, Queen's Bench 1954, díl 2, str. 292).

2. Judikatura předcházející případu R. v. Brown

3. V případě R. v. Donovan (King's Bench 1934, díl 2, str. 498) obviněný bil holí dívku za účelem sexuálního uspokojení s jejím souhlasem. J. Swift rozhodl:

„Je nezákonným aktem bít druhou osobu takovým způsobem, že způsobení skutečného ublížení na těle je pravděpodobným následkem, a když je takové jednání prokázáno, svolení je bezvýznamné.“

29. Ve Sbírce doporučení generálního prokurátora 6/1980 (Queen's Bench 1980, str. 715) v případě, kdy se dva muži hádali a rozhodli se prát, Lord Lane CJ u odvolacího soudu rozhodl:

„Není veřejným zájmem, aby si lidé pokoušeli způsobit nebo působili jeden druhému skutečné ublížení na zdraví bez důvodu. Drobné rvačky jsou jinou záležitostí. A tak, podle našeho úsudku, je bezvýznamné, zda se akt odehrává v soukromí nebo na veřejnosti; jestliže jde o záměr či způsobení ublížení na těle, jde o násilné napadení. To znamená, že většina rvaček bude posuzována jako nezákonná neohledně na souhlas účastníků. Nic z toho, co jsme řekli, nezavdává příčinu k pochybám o akceptované legalitě přijatelně provozovaných her a sportů, zákonného trestání či nápravy, přiměřeného lékařského zákroku, nebezpečných exhibic atd. Tyto zřejmě výjimky mohou být ospravedlněny jako obsahující výkon zákonného práva v případě trestání či nápravy, nebo jako potřebné z hlediska veřejného zájmu v případech ostatních.“

3. Judikatura následující případ R. v. Brown

4. V případě R. v. Wilson (Weekly Law Reports 1996, díl 3, str. 125), kdy muž byl obviněn z násilí způsobujícího skutečné ublížení na těle za to, že horkým nožem vypálil své iniciály na hýždích své manželky s jejím svolením, trestní senát odvolacího soudu odvolání vyhověl. Při vynášení soudního rozsudku Lord Russell prohlásil:

„...mezi tímto případem a případy Donovan nebo Brown nemůže být činěno žádné faktické srovnání: paní Wilsonová nejen svolila k tomu, co žadatel učinil, ale sama toto vyprovokovala. Ze strany žadatele nešlo o agresivní záměr...“

Nedomníváme se, že jsme oprávněni prohlásit, že metoda užitá žadatelem a jeho ženou byla bolestivější než tetování...

Ústní dohodou uzavřené jednání mezi manželi v soukromí jejich domova není podle našeho soudu záležitostí příslušející trestnímu vyšetřování, nemluvě o trestním stíhání.“

1. Přečiny proti veřejným mravům

2. Vedení „veřejného domu“ je obecným přestupkem proti zákonu. „Veřejný dům“ je definován jako:

„takový, který nedbá morálních omezení a kterého vedení je tudíž porušením zákona a pořádku. Musí zde být prvek „otevřeného domu“, ale není potřeba, aby byl přístupný široké veřejnosti... Tam, kde jsou provozována neslušná představení či exhibice naplňující předpoklady veřejného domu, musí být dokázáno, že tam předváděné věci jsou takové povahy, že jejich provozování nebo předvádění na

veřejném místě (a) má za výsledek pobouření veřejných mravů nebo (b) vede k mravní zkaženosti nebo (c) jinak směřuje k poškození veřejného zájmu tak, aby zasluhovalo odsouzení: a potrestání“ (Archbold's Criminal Pleading, Evidence and Practice 1996, kap. 20, str. 224).

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

32. Pánové Laskey, Jaggard a Brown podali žádost ke Komisi 14. prosince 1992. Opírali se o články 7 a 8 Úmluvy, stěžující si, že jejich odsouzení byla výsledkem nepředvídatelné aplikace ustanovení trestního zákona, která představovala nezákonné a neospravedlnitelné porušení jejich práva na ochranu soukromého života.
33. Dne 18. ledna 1995 Komise prohlásila žádosti (č. 21627/93, č. 21826/93 a č. 21974/93) za přípustné, pokud se týká stížnosti podle článku 8 Úmluvy. Ve své zprávě z 26. října 1995 (článek 31) vyjádřila jedenácti hlasy ke třem názor, že nedošlo k porušení tohoto ustanovení.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

34. Při jednání Vláda vyzvala Soud, aby se připojil k názoru většiny členů Komise, že v tomto případě nedošlo k porušení ustanovení Úmluvy.

Žadatelé požádali Soud, aby zvážil individuálně postavení každého z nich na základě dosvědčených skutečností a trestů, jež jim byly uděleny, a aby shledal porušení jejich práva na ochranu soukromého života, jak je garantováno článkem 8 Úmluvy, kvůli jejich sexuálnímu zaměření.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Údajné porušení článku 8 Úmluvy

35. Žadatelé tvrdili, že jejich žalování a odsouzení za násilí a zraňování během sadomasochistických aktivit mezi dospělými bylo porušením článku 8 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

Mezi těmi, kteří se dostavili k Soudu, panoval všeobecný názor, že trestní řízení proti žadatelům, které skončilo jejich odsouzením, bylo „zásahem státního orgánu“ do jejich práva na ochranu soukromého života. Bylo současně nesporné, že tento zásah byl „v souladu se zákonem“. Navíc, Komise a žadatelé přijali tvrzení Vlády, že zásah sledoval legitimní cíl „ochrany zdraví a morálky“ ve smyslu druhého odstavce článku 8.

36. Soud podotkl, že ne každá sexuální aktivita provozovaná za zavřenými dveřmi spadá do rámce článku 8. V projednávaném případě byli žadatelé zapojeni do ústně dohodnutých sadomasochistických aktivit za účelem sexuálního uspokojení. Není pochyb o tom, že sexuální orientace a aktivity znamenají intimní stránku soukromého života (viz, mutatis mutandis. rozsudek ve věci Dudgeon v. Spojené království ze dne 22. října 1981, Série A č. 45, s. 21, § 52). Do projednávaných aktivit bylo ale zapojeno značné množství lidí a tyto aktivity zahrnovaly, inter alia, získávání nových „členů“, zajištění několika speciálně vybavených „pokojů“ a pořizování mnoha videozáznamů, které byly šířeny mezi „členy“ (viz výše uvedené odst. 8 a 9). Je tudíž otázkou, zda za těchto zvláštních okolností případu sexuální aktivity žadatelů spadaly výhradně do jejich „soukromého života“.

Jelikož v tomto bodě nikdo nevznesl námitku, Soud nevidí důvod, aby byl v tomto případě dále projednáván. Za předpokladu, že žalování a odsouzení žadatelů bylo zásahem do jejich soukromého života, vyvstává otázka, zda lakový zásah byl „nutný v demokratické společnosti“ v rámci významu druhého odstavce článku 8.

„Nezbytné v demokratické společnosti“

37. Žadatelé prosazovali, že projednávaný zásah nemůže být brán jako „nezbytný v demokratické společnosti“. Tento návrh byl Vládou a většinou členů Komise popírán.
38. Na podporu svého tvrzení žadatelé uváděli, že všichni, kteří se zúčastnili sadomasochistických setkání, byli dospělí a zúčastnili se dobrovolně; že účast při napadaných aktech byla pečlivě vymezena a kontrolována a byla omezena na osoby se stejnými sklony k sadomasochismu; že akty nebyly sledovány širokou veřejností a nehrozilo jakékoli nebezpečí nebo pravděpodobnost, že by se tak někdy stalo; že nedošlo k žádnému vážnému či trvalému zranění, do žádné z ran se nedostala infekce a nikdy nebylo požadováno lékařské ošetření. Navíc, nikdo si nikdy nestěžoval policii, která se o těchto aktivitách dozvěděla náhodou (viz výše uvedený odst. 8).

Vyjádřená možnost vážných zranění nebo morální zkaženosti byla žadateli přijata jako spekulace. Co se týče vznesených otázek o veřejné morálce, s odkazem na odsouzení pana Laskeye za držení obscénní fotografie dítěte a vedení veřejného domu (viz výše uvedený odst. 11), byly projednány podle příslušných ustanovení o sexuálních přečinech a patřičně potrestány. Tyto otázky ale byly mimo rozsah případu tak, jak byl před Soudem prezentován.

39. Žadatelé uvedli, že jejich případ by měl být nahlížen spíše jako záležitost sexuálního zaměření než násilí. Vzhledem k této úvaze by hranice, za níž souhlas není obhajobou fyzického zranění, měla být posunuta na záměrné či bezohledné způsobení vážných zmrzačujících zranění.
40. Podle Vlády byl stát oprávněn potrestat akty násilí jako ony, za které byli žadatelé odsouzeni a které nemohou být považovány za bezvýznamné či náhodné, bez ohledu na souhlas oběti. V projednávaném případě by některé z těchto aktů mohly být přirovnány k „mučení v oblasti genitálií“ a smluvní stát nemůže být vázán tolerovat akty mučení proto, že jsou provedeny v souvislosti s dobrovolnými sexuálními vztahy. Stát byl navíc oprávněn zakázat takové aktivity pro jejich potencionální nebezpečnost.

Vláda dále tvrdila, že trestní právo by se mělo snažit zabránit určitým způsobům chování kvůli ochraně veřejného zdraví, ale také pro širší morální důvody. V tomto smyslu akty násilí – jako ty v projednávaném případě – mohou být morálně odsouzeny také za to, že snižují respekt, který by si lidské bytosti měly navzájem prokazovat. Celá otázka úlohy souhlasuje každopádně komplexním problémem trestního práva a smluvní státy by měly mít široké pole působnosti v posuzování všech alternativ státní politiky.

41. Komise poznamenala, že zranění, která byla nebo mohla být způsobena při aktivitách žadatelů, měla závažný charakter a stupeň, a že projednávané chování bylo každopádně extrémní. Státní orgány proto jednaly v rámci svého pole působnosti v zájmu ochránit své občany před skutečným rizikem vážné tělesné újmy či zranění.
42. V souladu se zavedenou judikaturou Soudu z pojmu nezbytnosti vyplývá, že zásah odpovídá naléhavé společenské potřebě a zvláště, že je úměrný sledovanému legitimnímu cíli; při rozhodování, zda zásah je „nezbytný v demokratické společnosti“, bude Soud brát v úvahu, že národním orgánům je ponecháno pole působnosti (viz, inter alia, rozsudek ve věci Olsson v. Švédsko /č. 1/ ze dne 24. března 1988. Série A č. 130, s. 31-32, § 67), a jejich rozhodnutí bude Soudem ověřeno z hlediska doržování požadavků Úmluvy.

Rozsah tohoto pole působnosti není ve všech případech stejný, ale upravuje se v souladu s

kontextem. Mezi významné faktory patří charakter projednávaného práva daného Úmluvou, jeho význam pro jedince a charakter projednávaných aktivit (viz rozsudek ve věci Buckley v. Spojené království*) ze dne 25. září 1996, Reports of Judgements and Decisions 1996).

43. Soud bere v úvahu, že jednou z rolí, které je stál nesporně oprávněn převzít, je snaha užitím trestního práva zabránit aktivitám, které zahrnují způsobení ublížení na těle. A to ať se projednávané aktivity dějí při sexuálním chování či jinak.
44. Rozhodnutí o stupni ublížení, který by měl být zákonem tolerován v situacích, kdy oběť souhlasí, je v první řadě záležitostí příslušného státu, neboť projednávané se vztahuje jednak na veřejné zdraví a obecný výstražný efekt trestního práva, ale také na osobní autonomii jedince.
45. Žadatelé uvedli, že z hlediska okolností tohoto případu projednávané chování bylo součástí soukromých morálních hodnot, do kterých státu nepřísluší zasahovat. V jejich výkladu se záležitost, za niž byli žalováni a odsouzeni, týkala pouze soukromého sexuálního chování.

Soud tento výklad neuspokojil. Z faktů zjištěných národními soudy je zřejmé, že sadomasochistické aktivity žadatelů s sebou přinášely závažný stupeň poškození nebo zranění, která nemohou být charakterizována jako bezvýznamná či náhodná. Toto samo o sobě stačí, aby projednávaný případ byl odlišován od těch aplikací, které Soud vyšetřoval dříve a jež se týkaly dobrovolného sexuálního chování dospělých homosexuálů v soukromí, ale neobsahovaly prvky podobné tomuto případu (viz výše citovaný rozsudek ve věci Dudgeon v. Spojené království, rozsudek ve věci Norris v. Irsko ze dne 26. října 1988, Série A č. 142, a rozsudek ve věci Modinos v. Kypr ze dne 22. dubna 1993, Série A č. 259).

46. Soud nepřijímá ani výklad žadatelů, že proti nim neměla být vznesena žaloba, protože jejich zranění nebyla vážná a nevyžadovala lékařskou péči.

Při rozhodování, zda žalovat či ne, byly státní orgány oprávněny zvážit nejen skutečnou vážnost způsobené újmy, která, jak je uvedeno výše, byla shledána závažnou, ale také, jak prohlásil Lord Jauncey of Tullichettle (viz výše uvedený odst. 21), potencionální újmu, která z projednávaných aktivit plyne. V tomto ohledu je znovu vyřčeno, že aktivity byly Lordem Templemanem shledány „nepředvídatelně nebezpečnými“ (viz výše uvedený odst. 20).

47. Žadatelé dále uvedli, že byli vybráni částečně kvůli zaujatosti orgánů vůči homosexuálům. Odvolávali se na rozsudek v případě Wilson (viz výše uvedený odst. 30), kde podle jejich názoru podobné chování u heterosexuálního páru nebylo bráno jako trestuhodné.

Soud nenachází žádné důkazy na podporu tvrzení žadatelů, ani ve vedení řízení proti nim, ani v rozsudku Sněmovny lordů. V tomto ohledu se odvolává na poznámku vyšetřujícího soudce a cituje větu „toto nezákonné jednání by bylo posuzováno před soudem stejným způsobem, kdyby obžalovanými byli heterosexuálové či bisexuálové“ (viz výše uvedený odst. 11).

Z rozsudku Sněmovny lordů je navíc jasné, že postoje, které většina zaujala, byly založeny na extrémní povaze užívaných praktik a ne na sexuální orientaci žadatelů (viz výše uvedené odst. 21 a 22).

Stejně jako odvolací soud i Soud v žádném případě neshledává, že by se fakta případu Wilson dala jakkoliv srovnávat svou závažností s oněmi současného případu (viz výše uvedený odst. 30).

48. V souladu s tím Soud shledává, že důvody, které národní orgány uvedly pro opatření zavedená vůči žadatelům, byly odpovídající a vyhovující článku 8 § 2.
49. Zbývá zjistit, zda tato opatření byla úměrná sledovanému zákonnému cíli či cílům.

Soud poznamenává, že obvinění z ublížení na zdraví byla četná a odkazovala na nezákonné aktivity, které byly provozovány po dobu více než deseti let. Ovšem jen několik z nich bylo vybráno a zahrnuto do žalovaného případu. Dále zaregistroval, že po uznání skutečnosti, že žadatelé nepovažovali své aktivity za trestné, byly na základě odvolání uloženy nižší tresty (viz výše uvedené odst. 15-17). Za těchto okolností a se zřetelem na úroveň organizace zainteresované v přečinech, opatření užitá vůči žadatelům nemohou být považována za neúměrná.

50. Celkově Soud shledává, že národní orgány byly oprávněny považovat žalobu a odsouzení za nezbytné v demokratické společnosti pro ochranu zdraví ve smyslu článku 8 § 2 Úmluvy.

51. Z hlediska tohoto závěru Soud stejně jako Komise nepovažuje za nutné rozhodnout, zda porušení práva žadatelů na ochranu soukromého života by mohlo být ospravedlněno také na základě ochrany morálky. Tento nálezn by však neměl být chápán jako brání v pochybnost výsady státu usilovat z morálních důvodů o zamezení činům, jako jsou ony projednáváné.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

rozhoduje, že nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strashbourgu dne 19. února 1997.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strashbourgu – přílohový sešit IX/97, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 20348/92, str. 28.